

SUNDHEDSSTYRELSEN

Specialeansøgning til Sundhedsstyrelsens
specialeplan

Tværgående specialfunktioner for funktionelle
lidelser

Region/privat udbyder: **Region Midtjylland**

Dato: **13. november** 2020

Der henvises til Sundhedsstyrelsens publikation ”Specialeplanlægning – begreber, principper og krav”, som er tilgængelig på Sundhedsstyrelsens hjemmeside for yderligere oplysninger.

1 Indholdsfortegnelse

1	Indholdsfortegnelse	2
2	Generelle overvejelser i forhold til specialet	3
2.1	Indledende overordnet redegørelse for implementeringen af specialevejledningen hos ansøger	3
2.2	Beskrivelse af den planlagte organisering af akutområdet i forhold til specialet	3
2.3	Beskrivelse af sammenhængen i specialet på tværs af funktionsniveauer og sygehusmatrikler	3
2.4	Beskrivelse af sammenhængen til andre specialer	3
2.5	Implementering	4
2.6	Udvikling og fremtidsplaner	4
3	Specialets hovedfunktionsniveau	5
3.1	Overordnet beskrivelse af den planlagte organisering af hovedfunktionerne i specialet	5
3.2	Overordnet beskrivelse af opfyldelsen af anbefalinger til varetagelsen af hovedfunktioner i specialet	5
3.3	Andre oplysninger vedr. hovedfunktioner i specialet	5
4	Specialets regionsfunktionsniveau	6
4.1	Kort redegørelse for varetagelsen af regionsfunktioner som regionen/det private sygehus allerede er godkendt til, og som ønskes genansøgt	6
4.2	Beskrivelse af den planlagte organisering af regionsfunktionerne i specialet	6
4.3	Matrikelspecifik beskrivelse af opfyldelse af krav til varetagelsen af regionsfunktioner i specialet	6
4.4	Formaliseret samarbejde	7
4.5	Udefunktioner	7
4.6	Andre oplysninger vedr. regionsfunktioner i specialet	7
5	Specialets højtspecialiserede niveau	8
5.1	Kort redegørelse for varetagelsen af højtspecialiserede funktioner som regionen/det private sygehus allerede er godkendt til, og som ønskes genansøgt	8
5.2	Beskrivelse af den planlagte organisering af højtspecialiserede funktioner i specialet	8
5.3	Matrikelspecifik beskrivelse af opfyldelse af krav til varetagelsen af højtspecialiserede funktioner i specialet	8
5.4	Formaliseret samarbejde	9
5.5	Udefunktioner	9
5.6	Andre oplysninger vedr. højtspecialiserede funktioner i specialet	9

2 Generelle overvejelser i forhold til specialet

2.1 Indledende overordnet redegørelse for implementeringen af specialevejledningen hos ansøger

Vejledning:

Der efterspørges en kort redegørelse for, hvordan specialevejledningen, på tværs af hovedfunktionsniveau, regions- og højtspecialiseret niveau, er implementeret i regionen/på det private sygehus, herunder eventuelle udfordringer (kun relevant hvis regionen/ det private sygehus allerede er godkendt til varetagelse af specialfunktioner i specialet)

Besvarelse:

Udfyldes ikke, da der er tale om nye funktioner

2.2 Beskrivelse af den planlagte organisering af akutområdet i forhold til specialet

Vejledning:

Der efterspørges en beskrivelse af, hvordan organiseringen af akutområdet overordnet opfylder anbefalinger og krav i denne specialevejledning

Besvarelse:

Udfyldes ikke, da der er tale om patienter med længerevarende symptomer

2.3 Beskrivelse af sammenhængen i specialet på tværs af funktionsniveauer og sygehusmatrikler

Vejledning:

Der efterspørges en beskrivelse af, hvordan patientforløb organiseres på tværs af funktionsniveauer, herunder organiseringen af behandling på tværs af sygehusmatrikler i regionen.

Besvarelse:

Region Midtjylland er generelt kendetegnet ved et tæt og velfungerende samarbejde - såvel på tværs af funktionsniveauer, som på tværs af specialer.

Patienter med funktionelle lidelser, der ikke kan håndteres i almen praksis eller på hovedfunktionsniveau i andet speciale, kan henvises til Funktionelle lidelser på AUH. Det er kun læger, der kan henvise. Herudover er der en forsøgsordning ved Diagnostisk Center, Regionshospitalet Silkeborg, hvor man videnskabeligt afprøver effekten af at stille en tidlig diagnose med tilbagemelding til egen læge, samt råd og vejledning til egen læge. Dette er i et samarbejde med Funktionelle lidelser på AUH. Diagnostisk Center, Regionshospitalet Silkeborg søger om at gøre forsøgsordningen til regionsfunktion.

Funktionelle lidelser ved AUH hjælper, ud fra den kapacitet som er til rådighed, andre afdelinger på AUH, andre afdelinger på regionshospitalet og fra andre regioner med råd og vejledning ved konkrete vanskelige patienter og kan i sjældne tilfælde gå tilsyn eller deltage i kliniske konferencer og netværksmøder ved specielle problemstillinger.

Ved konkrete patienter med komorbiditet eller som fejler noget andet, samarbejdes med de øvrige medicinske specialer og psykiatrien. Funktionelle lidelser på AUH samarbejder med Hammel Neurocenter omkring behandling af patienter med vedholdende symptomer efter comotio cerebri (Funktionelle lidelser, uden nærmere specifikation).

Funktionelle lidelser på AUH driver også Smerte-hovedpine klinikken på AUH i et samarbejde med Neurologisk afdeling, ligesom der er et samarbejde omkring PNES-patienter (Funktionelle lidelser, neurologisk).

2.4 Beskrivelse af sammenhængen til andre specialer

Vejledning:

Der efterspørges beskrivelse af, hvordan samarbejdet med andre relevante specialer er sikret/sikres fremadrettet med særligt fokus på specialer på forskellige matrikler

Besvarelse:

Funktionelle lidelser på AUH planlægger at samarbejde med Hammel Neurocenter omkring højt specialiseret funktion (se under pkt. 5 i denne ansøgning). Der arbejdes efter at få etableret et tættere formaliseret samarbejde mellem Funktionelle lidelser på AUH og Diagnostisk Center, Regionshospitalet Silkeborg, baseret på principperne i det førnævnte videnskabelige projekt (se pkt. 2.3).

Region Midtjylland er i gang med at undersøge mulighederne for et udvidet samarbejde omkring behandling af patienter med langvarige symptomer efter hjernerystelse (funktionelle lidelser uden nærmere specifikation) - et samarbejde hvor også nogle kommuner i regionen indgår. Det bør i forlængelse heraf nævnes, at det på forskningsområdet er flere samarbejdsflader til forskellige specialer.

2.5 Implementering

Vejledning:

Der efterspørges en detaljeret plan for implementering af de specialfunktioner i specialeansøgningen, som ikke aktuelt varetages, men som ønskes varetaget, herunder en præcis angivelse af tidshorisont (måned/år).

Besvarelse:

Funktionelle lidelser ved AUH er i drift og har haft regionsfunktion for Somatoforme og dissociative tilstande, som er andre betegnelser for funktionelle lidelser, igennem flere år. Fra sommeren 2019 begyndte afdelingen at anvende de nye ICD-10 diagnosekoder for funktionelle lidelser. Afdelingen behandler aktuelt 160-200 patienter med funktionelle lidelser pr. år.

Afdelingen har aktuelt ca. 2,5 års ventetid på udredning og behandling. Der pågår på nuværende tidspunkt afklaring i regionen om mulighederne for at udvide kapaciteten for at nedbringe ventetiden. Kapaciteten vil kunne øges til 350-400 patienter pr. år. Kapacitetsudvidelsen indeholder også speciallæger til støtte for andre afdelinger ved hospitaler i regionen med hovedfunktion for funktionelle lidelser, samt til et tættere samarbejde med Diagnostisk Center, Regionshospitalet Silkeborg.

I forbindelse med udvidelse til den højt specialiserede funktion for sengeliggende svært syge patienter med funktionelle lidelser, som varetages i et samarbejde mellem Funktionelle lidelser,

AUH og Hammel Neurocenter, er den endelige kapacitet under afklaring. Det forventes dog, at Region Midtjylland vil kunne begynde at modtage patienter efter ca. 6 måneder.

2.6 Udvikling og fremtidsplaner

Vejledning:

Der efterspørges overvejelser over den fremadrettede udvikling af specialet i regionen/på privathospitalet med fokus på organisatoriske overvejelser, planer om nybyggeri, faglige satsningsområder og lign.

Besvarelse:

Funktionelle lidelser på AUH flytter medio 2022 i nye tidssvarende lokaler på AUH i Skejby. Det er endnu uafklaret, hvor Smerte-hovedpine klinikken bliver placeret, herunder det funktionelle spor i denne.

Der er muligt at indpasse de højt specialiserede sengepladser på Hammel Neurocenter indenfor de nuværende bygningsmæssigt rammer.

Anbefalingerne til hovedfunktionsniveau er endnu ikke skrevet ind i de enkelte specialevejledninger og er derfor endnu ikke implementeret i de forskellige specialer. Der er ikke aktuelle initiativer ud over, at Funktionelle Lidelser ved AUH underviser andre specialer ved kliniske møder mv. og stiller sig til rådighed med undervisning i det omfang, det bliver efterspurgt.

Afdelingen samarbejder med det medicinske selskab for funktionelle lidelser omkring oprettelse af uddannelse af læger – både på hovedfunktionsniveau og specialiseret niveau. Tillige er afdelingen involveret i arbejdet med få undervisningen af praktiserende læger i speciallægeuddannelsen udbredt til også at dække øst for Storebælt.

Afdeling for Funktionelle Lidelser på AUH har udviklet et undervisningskoncept for andre faggrupper specielt rettet mod socialsektoren og jobcentre, som aktuelt udbydes over hele landet, og indsatsen planlægges videnskabeligt testet. Undervisningen af de medicinske studenter i funktionelle lidelser er under stadig udvikling. En evt. kapacitetsudvidelse af afdelingen vil gøre det muligt også at have medicinske studerende i klinik.

Forskningsmæssigt har Afdeling for Funktionelle Lidelser mange projekter i gang, både ved afdelingen og i samarbejde med en lang række af forsknings- og kliniske miljøer i Danmark og i udlandet. Forskningsteamsene rækker bredt, men med hovedvægt på test og udvikling af behandlingsmetoder, diagnostik, implementering af behandlinger samt epidemiologi.

Afdelingen har uddannelsesstilling knyttet til speciallægeuddannelse i social medicin samt i psykiatri. På sigt stræbes der imod at oprette stillinger til specialistuddannelse i funktionelle lidelser.

3 Samarbejde med hovedfunktionsniveau

NB! Der skal ikke ansøges om varetagelse af hovedfunktioner inden for specialet, men varetagelsen af samarbejdet med af hovedfunktionsniveauet ønskes beskrevet nedenfor.

3.1 Overordnet beskrivelse af den planlagte organisering af samarbejdet med hovedfunktionsniveauet

Vejledning:

Der efterspørges en beskrivelse af planer for samarbejde med specialer, som varetager patienter med funktionelle lidelser på hovedfunktionsniveauet,

Besvarelse:

Der henvises til besvarelsen i pkt. 2.3.

Anbefalingerne til hovedfunktionsniveau er endnu ikke skrevet ind i de enkelte specialevejledninger og er derfor endnu ikke implementeret i de forskellige specialer, men Afdelingen for funktionelle Lidelser på AUH underviser andre specialer ved kliniske møder mv. og stiller sig gerne til rådighed med viden.

3.2 Andre oplysninger vedr. hovedfunktioner i specialet

Vejledning:

Såfremt regionen/privathospitalet har yderligere oplysninger eller bemærkninger, kan de anføres her.

Besvarelse:

Regionsfunktionsniveau

3.3 Kort redegørelse for varetagelsen af regionsfunktioner som regionen/det private sygehus allerede er godkendt til, og som ønskes genansøgt

Vejledning:

Der efterspørges en redegørelse for, hvordan regionsfunktioner i specialevejledningen er implementeret i regionen/på det private sygehus (kun relevant hvis regionen/ det private sygehus allerede er godkendt)

Besvarelse:

Udfyldes ikke

3.4 Beskrivelse af den planlagte organisering af regionsfunktionerne

Vejledning:

Der efterspørges en beskrivelse af den overordnede organisering og varetagelse af regionsfunktionerne, herunder på hvilke sygehusmatrikler regionsfunktionerne ønskes varetaget og begrundelsen herfor, samt hvis der ansøges for flere sygehusmatrikler, hvordan de ansøgte sygehusmatrikler så vil samarbejde om varetagelsen af regionsfunktionerne.

Besvarelse:

I Region Midtjylland varetages regionsfunktioner for Funktionelle Lidelser på Aarhus Universitetshospital, Aarhus. Herudover søges der om regionsfunktion for udredning af patienter der mistænkes for funktionelle lidelser på et tidligt tidspunkt i sygdomsforløbet til Diagnostisk Center, Regionshospitalet Silkeborg.

3.5 Matrikelspecifik beskrivelse af opfyldelse af krav til varetagelsen af regionsfunktioner

Vejledning:

Der efterspørges en redegørelse for, hvordan kravene i Sundhedsstyrelsens specialevejledning til varetagelse af regionsfunktioner inden for specialet opfyldes. Redegørelsen skal ske for hver sygehusmatrikel, som planlægges at varetage regionsfunktioner.

Afsnittet skal supplere og uddybe oplysningerne i excel-skemaerne, som indsendes for hver sygehusmatrikel. Alle relevante tal-data og ja/nej-besvarelser indtastes i excel-skemaet, og det beskrives nedenfor, hvorledes det enkelte sygehus samlet set lever op til specialevejledningens krav til varetagelse af specialfunktioner i specialet.

Hvis der i det indtastede data i excel-skemaet, er afvigelser fra specialevejledningens krav om varetagelse beskrives det desuden nedenfor.

Besvarelse for Aarhus Universitetshospital, Skejby:

Funktionelle lidelser på AUH blev oprettet i 1999 - først som forskningsklinik og senere permanentgjort i 2004, hvor der også blev oprettet en klinisk funktion. I 2008 tildelte SST afdelingen et videnscenter for Kronisk træthedssyndrom. Fra 2019 har afdelingen modtaget patienter, som tilskrifer deres gener bivirkninger efter HPV-vaccination. Afdelingen har modtaget patienter fra hele landet – dog overvejende fra vest for Storebælt.

Afdelingen har omfattende undervisning på alle niveauer, både non-gradueret og gradueret og rettet mod alle faggrupper, samt rettet mod socialsektoren og jobcentre.

Afdelingen har 1 professor og 4 lektorer og har omfattende forskningsaktiviteter med nationalt og internationalt samarbejde. Afdelingen driver også Smerte-hovedpine klinikken sammen med Neurologisk afdeling på AUH, hvor man har et funktionelt spor, og samarbejder med neurologisk afdeling omkring behandling af PNES pt. (Funktionelle lidelser, neurologisk).

Der er aktuelt ansat 8 speciallæger ved afdelingen samt psykologer og en socialrådgiver. Ved det funktionelle spor i Smerteklinikken er aktuelt ansat 3 speciallæger, herunder en neurolog samt fysioterapeuter, sygeplejersker og en socialrådgiver.

Kravene i Sundhedsstyrelsens specialevejledning til varetagelse af regionsfunktioner inden for specialet er således opfyldte. Der er ikke ansat en intern mediciner i teamet, men afdelingen har mulighed for at trække på intern mediciner på AUH eller Diagnostisk Center, Regionshospitalet Silkeborg.

Under forudsætning af, at der kommer bevillinger til det vil bemanningen gradvist over de kommende 3 år blive øget med 5 speciallæger svarende til 10 årsværk i alt, svarende til 13 speciallæger.

I 2018 modtog afdelingen 718 henvisninger, 498 blev afvist ved visitationen, lukket administrativt eller meldte selv fra. 202 unikke cpr.-numre blev taget i behandling og afdelingen havde 372 patienter (unikke cpr) i behandling med funktionelle lidelser fraregnet patienter med helbredsangst.

I 2019 modtog afdelingen 539 henvisninger, 245 blev afvist ved visitationen, lukket administrativt eller meldte selv fra. 118 nye patienter blev taget i behandling og 259 (unikke cpr) var i behandling for funktionelle lidelser.

Afdelingen havde i 2018 1698 ambulante, fysiske kontakter til behandling for funktionelle lidelser og i 2019 1273. Den lave aktivitet i 2019 skyldes midlertidige besparelser, men der forventes normal drift igen i 2020.

Under forudsætning af at der kommer bevillinger til det vil produktionen gradvist over 3 år blive øget til ca. 400 nye patienter, ca. 800 patient forløb pr. år, samt ca. 3000 procedurer, som det fremgår af Excel-arket. Heri er ikke medregnet øget tilsynsaktivitet og konsulentfunktionen overfor andre hospitaler i regionen.

I disse tal er aktiviteterne på det funktionelle spor i Smerteklinikken ikke regnet med. Det drejer sig om ca. 600 patienter i 2020 (unikke cpr) med kroniske non-maligne smerter (Funktionelle lidelser, forskellige subtyper), stigende til 750 patienter i 2021.

Besvarelse for Regionshospitalet Silkeborg:

Der ansøges om godkendelse til varetagelse af regionsfunktion for voksne i Diagnostisk Center, Regionshospitalet Silkeborg i formaliseret samarbejde med Aarhus Universitetshospital. Den nærmere afgrænsning af, hvilke patienter og funktioner Diagnostisk Center, Regionshospitalet Silkeborg ansøger om at varetage, fremgår nedenfor.

Diagnostisk Center, RH Silkeborg har opbygget det nødvendige tværfaglige miljø med alle intern medicinske specialer, fraset hæmatologi, og en tæt relation til Smerteteamet i Center for Planlagt Kirurgi, Regionshospitalet Silkeborg, og til Funktionelle Lidelser, AUH. Diagnostisk Center har varetaget regionsfunktionen for udredning og behandling af HPV. Herfra har Diagnostisk Center opnået kompetencer og erfaringer med en målgruppe lignende funktionel lidelse.

Diagnostisk Center, RH Silkeborg er desuden involveret i et igangværende forskningsprojekt om udredning af patienter, hvor funktionel lidelse mistænkes (DISTRESS Trial), som er hjemhørende i Diagnostisk Center, men foregår i et samarbejde mellem Diagnostisk Center og Funktionelle Lidelser, AUH (se information om projektet til praksislæger):

<https://www.sundhed.dk/sundhedsfaglig/information-til-praksis/midtjylland/almen-praksis/nyheder/meddelelser-he-midt/nyheder-fra-he-midt/forskningsprojekt-funktionelle-lidelser/>).

I forbindelse med ovennævnte forskningsprojekt har Diagnostisk Center efteruddannet reumatologiske, gastroenterologiske samt endokrinologiske speciallæger i SCAN-TERM modellen (udredning og psykoedukation). Uddannelsen er sket hos og i tæt samarbejde med Funktionelle Lidelser, AUH. Diagnostisk Center har på nuværende tidspunkt en (Forsknings-)Klinik for Mistanke om Funktionel Lidelse (KFML) med et afgrænset optageområde (Hospitalsenhed Midt), ligesom centeret har en Klinik for Irritabel Tyktarm. Diagnostisk Center er repræsenteret i Konsensusgruppen for Funktionel Lidelse og i Dansk Selskab for Funktionelle Lidelser.

Det er netop i KFML og en opskalering heraf, at vi vil varetage regionsfunktionen i samarbejde med Funktionelle Lidelser, AUH. Klinikken er bemannet med de ovenfor nævnte specialuddannede speciallæger, sekretærer og sygeplejerske. Opskalering af klinikken forventes foretaget løbende over 3 måneder.

Nedenfor beskrives Diagnostisk Centers andel i varetagelsen af regionsfunktionen:

Patientkategori:

Som led i forskningsprojektet modtager og visiterer Diagnostisk Center henvisninger fra hele regionen på patienter, der bl.a. opfylder nedenstående:

- Patienter over 18 år mistænkt for moderate til svære symptomer på funktionel lidelse, herunder kronisk træthedssyndrom, med en varighed på minimum 6 måneder, hvor der er svær begrænsning i ft. aktivitet og deltagelse. Patienter har haft vedvarende symptomer i min. 6 måneder og max. 3 år.
- Diagnostisk Center modtager ikke patienter med:
 - En akut behandlingskrævende psykiatrisk lidelse eller akut øget selvmordsrisiko.
 - Misbrug eller afhængighed af alkohol, illegale stoffer eller ikke-lægeordineret medicin.
 - Aktuelt gravide.
 - Tidligere funktionel lidelses diagnose eller behandling herfor.

En andel af de patienter, der henvises direkte til Diagnostisk Center – og som opfylder kriterierne for inklusion i forskningsprojektet - vil vise sig at være hovedfunktionspatienter, mens andre vil være patienter på regionsfunktionsniveau. Herudover vil der være en del patienter, som ikke opfylder kriterierne for inklusion, fx ved symptomvarighed over tre år. Disse patienter visiteres til Funktionelle Lidelser ved AUH.

I tillæg til ovenstående vil Diagnostisk Center stå til rådighed for Funktionelle Lidelser, AUH, når der er brug for intern medicinsk assistance og tværfaglige konferencer. Diagnostisk Center udfylder således den intern medicinske del af den tværfaglige konference i regionsfunktionen.

Diagnostisk Center søger således om regionsfunktion for en del af den samlede kohorte af patienter med moderat til svære funktionelle lidelser, som opfylder kriterierne fra Sundhedsstyrelsen for regionsfunktion. Patienterne, der ses i Diagnostisk Center, har symptomer af kortere varighed og vil trods henvisningens ordlyd ofte vise sig at være differential diagnostisk intern medicinskuafklarede.

I tillæg til regionsfunktion varetager Diagnostisk Center også tværfaglig udredning af patienter med mistanke om funktionelle lidelser på hovedfunktionsniveau.

Patientvolumen:

Da Diagnostisk Center har regionsfunktion inden for reumatologien (fibromyalgi, kronisk smertesyndrom) samt subspecialiseret gastro-enterologisk funktion indenfor irritable tyktarm ses et betragteligt antal patienter med funktionel lidelse af single organ type i Diagnostisk Center. Tillige agerer Diagnostisk Center som second opinion for Funktionelle Lidelser, AUH såfremt der hersker tvivl om anden somatisk lidelse. Opgørelse over unikke CPR med forløbskode for fibromyalgi, kronisk smertesyndrom samt irritable tyktarm fra regionens BI-portal kombineret med en nylig udarbejdet rapport over irritable tyktarm patienter ved diagnostisk center ("IBS rapport.docx") giver et patientvolumen på minimum 120 patienter i 2019, der opfylder henvisningskriterierne til regionsfunktionen.

Det forventede fremtidige patientvolumen er beregnet i nedenstående tabel. Estimerer er baseret på Sundhedsstyrelsens rapport om Funktionelle Lidelser fra 2018 samt incidens rater angivet i litteraturen (Locke 2004, Collin 2017 og Rimes 2004). Se bilag "20201020 - BDS Diagnostic clinic Demand.xls" for mere detaljeret opgørelse.

Total potential clinic demand per year based on top-down market size				Low range estimate BDS referrals		
Total RM potential demand				Per year	Per month	Per working day (200/year)
GP adoption & use 10%	Referral frequencies	0,1		354	29	1,8
GP adoption & use 30%	Referral frequencies	0,3		1.062	88	5,3
GP adoption & use 70%	Referral frequencies	0,7		2.477	206	12,4
				High range estimate BDS referrals		
				Per year	Per month	Per working day (200/year)
GP adoption & use 10%	Referral frequencies	0,1		529	44	2,6
GP adoption & use 30%	Referral frequencies	0,3		1.588	132	7,9
GP adoption & use 70%	Referral frequencies	0,7		3.705	309	18,5

Organisering på tværs af specialer/samarbejde:

- I Diagnostisk Center forefindes alle intern medicinske specialer fraset hæmatologi. Intern medicin er således forankret i Diagnostisk Center med psykiatere, smerteteam forankret hos Funktionelle Lidelser, AUH.
- Klinik for Mistanke om Funktionelle Lidelser er som en af flere klinikker, der går på tværs af specialer, forankret i Diagnostisk Center.
- Psykiatrisk bistand er via samarbejdsaftalen med Funktionelle Lidelser (AUH). På sigt og i takt med stigende patient-volumen påtænkes at tilknytte en psykiater direkte til Diagnostisk Center i dialog med Funktionelle Lidelser, AUH.
- Tværfaglige konferencer forventes i stort omfang at ske via videokonferencer.
- Det skitserede samarbejde mellem Diagnostisk Center og Funktionelle Lidelser, AUH, vil sikre et mere sammenhængende patientforløb, da det i høj grad mindsker risikoen for fragmenterede patientforløb, da overgangen mellem den intern medicinske udredning på hovedfunktionsniveau og den specialiserede tværfaglige udredning på regionsfunktionsniveau bliver glidende. Herved sikres opgaveløsning på rette niveau, hvor regionsfunktionen kan koncentrere sig om de sværeste tilfælde og de letteste tilfælde behandles ved egen læge eller i speciale ambulatorier, mens gråzone patienterne initielt håndteres på regionshospitalet. Herved sikres udredning på laveste effektive økonomiske omkostningsniveau. Patienter med åbenlys funktionel lidelse af single organ type vil blive behandlet i samarbejde med relevant speciale.

- Tillige har Diagnostisk Center med målet om at være de praktiserende lægers hospital et tæt samarbejde med almen praksis. Behandling vil derfor ofte kunne varetages i det nære sundhedsvæsen.

Udredning:

- Patienter ses af intern medicinske speciallæger uddannet i udredning af funktionelle lidelser og psykoedukation (SCAN-TERM modellen).
- Udredning støttes af elektroniske beslutningsstøtteværktøjer udviklet i samarbejde mellem Diagnostisk Center og Funktionelle Lidelser, AUH.
- Udredning kan inkludere
 - Tværfaglige intern medicinske vurderinger
 - Radiologiske og biokemiske undersøgelser
 - Videokonsultation såvel som fælles fysisk konference med det tværfaglige team ved Funktionelle Lidelser, AUH. Tillige vil patienter blive vurderet mhp fælles konsultation med person fra Funktionelle Lidelser, AUH. Funktionelle Lidelser ved AUH bidrager med 1/4-1/2 speciallæge til supervision og støtte af det diagnostiske team
 - Fysioterapeut vurdering ved subspecialiseret terapeut.
 - Tillige vil Funktionelle Lidelser, AUH og Diagnostisk Center søge at sikre neurologisk bistand

Behandling:

En del af patienterne, der ses i Diagnostisk Center, forventes at kunne behandles i det nære sundhedsvæsen. Kriterier for afslutning til egen læge versus behandling ved Funktionelle Lidelser, AUH, fastlægges i samarbejde med Funktionelle Lidelser ved AUH. Data fra det igangværende forskningsprojekt vil blive inddraget i vurderingen.

Følgende tiltag igangsættes sideløbende med udredning på mistanke om funktionel lidelse i Diagnostisk Center:

- Psykoedukation ved udredende læge
- Tværfaglig intern medicinsk udredning
- Angivelse af behandlingsråd i epikrise til egen læge, såfremt patienten ikke har behov for behandling i sygehusregi.

Patienter med funktionel lidelse af ukompliceret enkelt organ gastro-intestinal type behandles i moderate til svære tilfælde, som ikke kan håndteres i almen praksis, af sub-specialiseret gastroenterolog i Diagnostisk Center.

Patienter med andet behov for behandling i sygehusregi vil blive behandlet ved Funktionelle Lidelser ved AUH.

3.6 Formaliseret samarbejde

Vejledning:

Såfremt funktioner i specialet søges varetaget i et formaliseret samarbejde med andre sygehusmatrikler i eller uden for regionen, bedes dette beskrevet og præciseret nærmere, herunder hvilke sygehusmatrikler, der indgår i det planlagte formaliserede samarbejde, og hvilke konkrete funktioner, det drejer sig om.

Den konkrete aftale om formaliseret samarbejde kan eventuelt vedlægges, men dette er kun et krav, hvis det fremgår specifikt af ansøgningsmaterialets specialevejledning, jf. Sundhedsstyrelsens

publikation "Specialeplanlægning – begreber, principper og krav" tilgængelig fra Sundhedsstyrelsens hjemmeside.

Besvarelse:

Funktionelle lidelser, AUH Skejby har et formaliseret samarbejde med Diagnostisk Center, Regionshospitalet Silkeborg omkring et videnskabeligt forsøgsprojekt vedrørende udredning af patienter med funktionelle lidelser. Såfremt Diagnostisk Center, Regionshospitalet Silkeborg får tildelt regionsfunktion, vil dette samarbejde blive udbygget til også at omfatte den kliniske funktion.

Som tidligere nævnt er der et formaliseret samarbejde med Neurologien omkring Smerte-hovedpine klinikken på AUH. Herudover et samarbejde med Hammel Neurocenter omkring behandling af patienter med vedholdende symptomer efter commotio cerebri (funktionelle lidelser, uspecificeret). Se også sektion 5 omkring højt specialiserede funktion. Afdelingen arbejder tæt sammen med Børn & Unge-funktionen for funktionelle lidelser ved pædiatrien på AUH Skejby.

3.7 Udefunktioner

Vejledning:

Såfremt der planlægges med brug af udefunktioner inden for specialet, skal dette beskrives nærmere, herunder hvilke konkrete funktioner det drejer sig om.

Besvarelse:

Der er ikke aktuelle planer om at oprette udefunktion.

3.8 Andre oplysninger vedr. regionsfunktioner

Vejledning:

Såfremt regionen/privathospitalet har yderligere oplysninger eller bemærkninger som er særligt relevante for Sundhedsstyrelsens sagsbehandling, kan de anføres her. Der kan fx angives relevant dokumentation for kvalitet i varetagelsen af udvalgte regionsfunktioner, særlig forskningsaktivitet eller lign.

Besvarelse for Aarhus Universitetshospital:

De behandlinger, der anvendes ved Funktionelle lidelser på AUH, er i vidt omfang evidensbaserede igennem RCT'er udført ved afdelingen. Afdelingen er hele tiden aktiv omkring udvikling og afprøvning af nye behandlingsmetoder og organiseringen af behandlingen. Afdelingen har et omfattende såvel klinisk som videnskabeligt netværk med samarbejdspartnere fra mange steder i verden.

Besvarelse for Regionshospitalet Silkeborg:

To forskningsprojekter evaluerer udredningstilbuddet i regi af Klinik for Mistanke om Funktionel Lidelse: Et kvantitativt ph.d.-projekt (DISTRESS Trial) ved ph.d. stud. og læge, MSc Accounting & Finance Michael Moesmann Madsen, samt et kvalitativt post doc projekt ved ph.d. og antropolog Rikke Aarhus. DISTRESS trial har til formål videnskabeligt at evaluere

- 1) omkostningseffektiviteten af den diagnostiske klinik og
- 2) implementeringen af den nye klinik.

Projektet er støttet af TRYG Fonden med knap 4 mio. kr. og vejledes af forskere fra Funktionelle Lidelse samt fra Diagnostisk Center. DISTRESS Trial nyder international bevågenhed med

medvejledere fra USA, specifikt Professor Rodger Kessler, PhD fra University of Arizona Medical School og Professor Kurt Kroenke, MD, MCAP fra University of Indiana School of Medicine. Post doc projektets formål er at evaluere udredningsklinikken brugeroplevede kvalitet og betydning og dermed at undersøge, hvordan det diagnostiske forløb i udredningsklinikken opleves og fungerer i praksis. Dette opnås ved at analysere a) hvordan kontekstuelle faktorer rammesætter de kliniske møder på hospital og i almen praksis og b) ved at analysere patienters, praktiserende lægers og hospitalslægers oplevelser af og erfaringer med de diagnostiske forløb i udredningsklinikken. Til projektet er tilknyttet ressourcepersoner fra Diagnostisk Center, Almen Praksis og Funktionelle Lidelser, AUH. Forskningsprojekterne vil, sammen med samarbejdet med Funktionelle Lidelser, AUH, danne grundlag for den videre udvikling af funktionen.

Der er over de senere år pågået kvalitetsudvikling af forløbene for funktionelle lidelser af gastro-intestinal type i Diagnostisk Center, og der forventes hertil tilknyttet et forskningsprojekt, der vil bidrage til udvikling (Se ” IBS rapport.docx”)

Forskning i funktionel lidelse foregår i regi af Universitetsklinik for Innovative Patientforløb, Diagnostisk Center, der er tilknyttet Aarhus Universitetshospital. Her findes forskningsmiljø med øvrige forskere og forskningsstøtte i form af datamanager, statistiker og sekretariat. Universitetsklinikken har fokus på forskning i patientforløb mellem sektorer og internt på hospitalet og har særlig, men ikke udelukkende, fokus på den diagnostiske del af patientforløb.

4 Højtspecialiserede niveau

4.1 Kort redegørelse for varetagelsen af højtspecialiserede funktioner som regionen/det private sygehus allerede er godkendt til, og som ønskes genansøgt

Vejledning:

Der efterspørges en redegørelse for, hvordan højtspecialiserede funktioner i specialevejledningen er implementeret i regionen/på det private sygehus (kun relevant hvis regionen/ det private sygehus allerede er godkendt)

Besvarelse:

Udfyldes ikke

4.2 Beskrivelse af den planlagte organisering af højtspecialiserede funktioner

Vejledning:

Der efterspørges en beskrivelse af den overordnede organisering og varetagelse af de højt specialiserede funktioner, herunder på hvilke sygehusmatrikler højt specialiserede funktioner ønskes varetaget og begrundelsen herfor, samt hvis der ansøges for flere sygehusmatrikler, hvordan de ansøgte sygehusmatrikler så vil samarbejde om varetagelsen af de højtspecialiserede funktioner.

Besvarelse:

Region Midtjylland ønsker at oprette et højtspecialiseret tilbud til patienter med svære funktionsbegrænsende funktionelle lidelser, herunder patienter med funktionelle pareser og kronisk træthedssyndrom. Målgruppen er patienter, som ikke kan behandles ambulant – for eksempel fordi de er sengeliggende, eller fordi der er behov for mere intensiv træning og behandling, for at de genvinder kropslige funktioner.

Aktuelt er der ingen steder i Danmark et tilbud til patienter med funktionelle lidelser, herunder Kronisk træthed, som kræver indlæggelse. På Funktionelle lidelser på AUH afvises der jævnligt svært syge patienter, fordi de ikke kan behandles ambulant, men herudover er det vanskeligt at vurdere, hvor stort behovet er.

Der ansøges om etablering af 3 sengepladser, og at de placeres ved Hammel Neurocenter. Regionshospitalet Hammel Neurocenter og Funktionelle Lidelser på AUH varetager funktionen i fællesskab. Samarbejdet vil blive sikret igennem en formaliseret samarbejdsaftale (vedlagt).

I Region Midtjylland er Funktionelle Lidelser på AUH en veletableret afdeling, som i en årrække har varetaget de funktioner, der fremover kategoriseres som regionsfunktion i funktionelle lidelser. Afdelingen har tidligere samarbejdet med Regionshospitalet Hammel Neurocenter omkring en konkret patient med funktionel lidelse, og der har været gode erfaringer med samarbejdet og arbejdsdelingen, hvor Funktionelle lidelser på AUH bringer grundlæggende ekspertise i behandling og diagnostik af funktionelle lidelser, og Regionshospitalet Hammel Neurocenter bidrager med en stor ekspertise i neurorehabilitering af patienter med svær funktionsindskrænkning.

Funktionelle lidelser ved AUH har stor ekspertise i diagnostik og behandling af funktionelle lidelser på alle niveauer. Afdelingen vil skulle stå for den primære diagnostiske udredning af patienter henvist til indlæggelse. Under indlæggelse på Hammel Neurocenter har AUH ansvar for

udredning, terapi, samtaler, psykolog/psykiater, stuegang, attester, supervision af rehabiliteringsteam m.v. Noget af denne udredning vil evt. kunne foregå forud for en evt. indlæggelse. Differentiel diagnostiske undersøgelser til den funktionelle lidelse skal være afklaret af AUH forud for indlæggelse.

I udredningen vil også kunne indgå netværksmøder med pårørende samt med egen læge og andre aktører omkring patienten. I nogle tilfælde vil det blive anbefalet, at patienten først forsøges behandlet ved hjælp af lokale behandlere og plejerspersoner understøttet af råd og vejledning fra det udgående team, som også kan inkludere f.eks. en fysioterapeut fra teamet i Hammel Neurocenter.

Ved indlæggelse vil en speciallæge eller psykolog fra Funktionelle Lidelser på AUH kunne give psykoterapi (f.eks. kognitiv adfærdsterapi) til patienter og igangsætte evt. medicinsk behandling. Ligeledes vil teamet bidrage til, at der opsættes en rehabiliteringsplan med gradueret genoptræning supporteret af samtaler eller psykoterapi. Forskellige sociale aspekter vil kunne adresseres af den tilknyttede socialrådgiver, som vil kunne kontakte patientens lokale socialrådgiver med hjælp og vejledning omkring håndtering af funktionelle lidelser i den sociale sektor og med hensyn til arbejdsmarkedet.

Teamet ved Funktionelle Lidelser på AUH vil være forankret på Funktionelle Lidelser, men der vil være et tæt samarbejde mellem dette team og teamet ved Hammel Neurocenter med hyppige kliniske konference og ad hoc-møder omkring daglige problemstillinger. Herudover vil der ske en oplæring af temaet ved Hammel Neurocenter i funktionelle lidelser og håndteringen af disse, ligesom der vil blive arrangeret regelmæssige møder eller undervisning med fagligt indhold.

Regionshospitalet Hammel Neurocenter har stor ekspertise i at rehabilitere patienter med moderat til svær erhvervet hjerneskade (traumer, SAH, apoplexi, anoxisk skade, infektioner, tumorer) på tre matrikler i Hammel, i Skive og i Lemvig. Der er 52 højtspecialiserede sengepladser, der dækker Vestdanmark og 60 regionsengepladser til patienter med bopæl i Region Midtjylland. Hammel Neurocenter har stor ekspertise i rehabilitering af komplekse forløb, har et bredt tværfagligt set up bestående af ergoterapeuter, fysioterapeuter, læger, sygeplejersker, socialrådgivere, logopæder, neuropsykologer og diætister. Teamet omkring patienten har høj grad af erfaring i involvering af netværket og kommunen for at sikre videreførelse af rehabiliteringsindsatsen.

Regionshospitalet Hammel Neurocenter vil stå for det daglige ansvar for patientens rehabilitering, og har ansvar for rehabilitering (udredning, terapi, behandling, stuegang, tværfaglige konference, genoptræningsplan v. udskrivelse m.v.). Der vil være fælles konferencer om neuropædagogisk strategi, forløbsstyring, inddragelses- og pårørendestrategi.

4.3 Matrikelspecifik beskrivelse af opfyldelse af krav til varetagelsen af højtspecialiserede funktioner

Vejledning:

Der efterspørges en redegørelse for, hvordan kravene i Sundhedsstyrelsens specialevejledning til varetagelse af højtspecialiserede funktioner inden for specialet opfyldes. Redegørelsen skal ske for hver sygehusmatrikel, som planlægges at varetage højtspecialiserede funktioner.

Afsnittet skal supplere og uddybe oplysningerne i excel-skemaerne, som indsendes for hver sygehusmatrikel. Alle relevante tal-data og ja/nej-besvarelser indtastes i excel-skemaet, og det beskrives nedenfor, hvorledes det enkelte sygehus samlet set lever op til specialevejledningens krav til varetagelse af specialfunktioner i specialet.

Hvis der i det indtastede data i excel-skemaet, er afvigelser fra specialevejledningens krav om varetagelse beskrives det desuden nedenfor.

Funktionen varetages i fællesskab mellem Hammel Neurocenter og Funktionelle lidelser på AUH, hvorfor Excel-arket ikke er opdelt på matrikler.

Idet der planlægges 3 sengepladser, vil det være muligt at behandle 3 patienter samtidigt. Hertil kommer dog patienter, der er under udredning med henblik på evt. indlæggelse og patienter, hvor man forsøger at undgå indlæggelse igennem lokale tiltag - samt opfølgning på udskrevne patienter.

Det skønnes, at et gennemsnitligt indlæggelsesforløb vil være 3 måneder. Det vil svare til en behandlingskapacitet under indlæggelse på 12 patienter pr. år. Hertil kommer evt. udenregionale patienter, jf. ovenstående, hvor der estimeres ca. 10-15 patienter, der ikke når til indlæggelse. enten fordi de ikke ønsker dette, eller det findes muligt at rehabilitere dem i hjemmet. Disse skøn er behæftet med betydelig usikkerhed, idet der ikke er erfaringer på området. Der indgår 1,5 speciallæge fra Funktionelle Lidelser, AUH og 1,5 speciallæge fra Hammel Neurocenter i funktionen.

Funktionen er tænkt som et vestdansk center dækkende regionerne vest for Storebælt. Det afhænger dog af etablering af samarbejdsstruktur med de henvisende regioner. Dette er ikke afklaret på nuværende tidspunkt, hvorfor volumenangivelse for udenregionale aktivitet ikke er medtaget.

Det planlægges at arbejde med udviklings -og forsknings aktiviteter i forbindelse med funktionen. Funktionen følger gængse principper for behandlingen med hovedvægt på evidensbaserede behandlinger. Der findes ikke aktuelt nationale eller internationale guidelines for området. Det er uklart, om den højtspecialiserede funktion vil kunne indberette til den nyoprettede kliniske database for funktionelle lidelser.

Besvarelse for Aarhus Universitetshospital, Skejby:

Ved Funktionelle Lidelser vil der være afsat 1,5 speciallæge til funktionen, som dog kan være opdelt på flere personer. Herudover vil der være 1,5 psykologårsværk, 2/5 socialrådgiver, 1/2 fysioterapeut og 1/5 sekretær. Disse vil indgå i teamet på Funktionelle Lidelser og vil også skulle indgå i regionsfunktionen af hensyn til den faglige sparring og integration i teamet.

Der er ved afdelingen formaliseret og kontinuerlig uddannelse, supervision samt kliniske konferencer. Ved AUH er alle medicinske specialer repræsenteret og afdelingen har mulighed for at trække på disse ved behov, ligesom afdelingen har et samarbejde med Diagnostisk Center, Regionshospitalet Silkeborg. Der er ved afdelingen 1 professor samt 4 lektorer, og der er omfattende forskningsaktiviteter inden for det funktionelle område med flere forskere ansat. Afdelingen har en uddannelsesstilling i den socialmedicinske speciallægeuddannelse og i den psykiatriske speciallægeuddannelse.

Besvarelse for Hammel Neurocenter:

På Hammel Neurocenter vil der til de tre sengepladser være afsat 3 ergoterapeuter, 3 fysioterapeuter, 4 sygeplejersker og 1,5 læge.

Hammel Neurocenter driver en universitetsklinik i samarbejde med Institut for Klinisk Medicin ved Aarhus Universitet. Der udgives 30-40 peer reviewed artikler per år. Der er 1 professor, 1 associeret professor samt flere lektorer inden for forskellige faggrupper. Hammel Neurocenter har et uddannelsescenter, der afholder kurser inden for neurorehabilitering med ca. 2.200 kursister igennem om året.

4.4 Formaliseret samarbejde

Vejledning:

Såfremt funktioner i specialet søges varetaget i et formaliseret samarbejde med andre sygehusmatrikler i eller uden for regionen, bedes dette beskrevet og præciseret nærmere, herunder hvilke sygehusmatrikler, der indgår i det planlagte formaliserede samarbejde, og hvilke konkrete funktioner, det drejer sig om.

Den konkrete aftale om formaliseret samarbejde kan eventuelt vedlægges, men dette er kun et krav, hvis det fremgår specifikt af ansøgningsmaterialets specialevejledning, jf. Sundhedsstyrelsens publikation "Specialeplanlægning – begreber, principper og krav" tilgængelig fra Sundhedsstyrelsens hjemmeside.

Besvarelse:

Den højt specialiserede funktion varetages i et samarbejde mellem Funktionelle lidelser ved AUH, Skejby og Hammel Neurocenter beliggende i Hammel. Der er udarbejdet en formaliseret samarbejdsaftale mellem de to enheder (vedlagt).

Der er ikke aftalt andre formaliserede samarbejder omkring den højt specialiserede funktion.

4.5 Udefunktioner

Vejledning:

Såfremt der planlægges med brug af udefunktioner inden for specialet, skal dette beskrives nærmere, herunder hvilke konkrete funktioner det drejer sig om.

Besvarelse:

Det planlægges, at patienter, der henvises til funktionen, og som ikke kan komme til ambulant forsamtale, skal vurderes i deres egne hjem forud for indlæggelser. Der vil heri også indgå evt. netværksmøder, herunder samtaler med pårørende, og indhentning af oplysninger f.eks. fra egen læge og sociale myndigheder. Det vil bl.a. blive vurderet, om det er muligt at optimere behandlingen og rehabilitere patienter i eget hjem via en lokal indsats, under råd og vejledning af det højt specialiserede team, så en indlæggelse kan undgås.

Der vil også kunne være en udefunktion omkring udskrivelsen af patienter - med sikringen af den fortsatte rehabilitering og efterfølgende behandling i lokalområde, med forebyggelse af tilbagefald. Afhængigt af opgaven kan der indgå speciallæge, psykolog, fysioterapeut og socialrådgiver i "udeteamet". Det vil være de samme fagpersoner, som indgår i "indeteamet".

4.6 Andre oplysninger vedr. højt specialiserede funktioner i specialet

Vejledning:

Såfremt regionen/privathospitalet har yderligere oplysninger eller bemærkninger som er særligt relevante for Sundhedsstyrelsens sagsbehandling, kan de anføres her. Der kan fx angives relevant dokumentation for kvalitet i varetagelsen af udvalgte højt specialiserede funktioner, særlig forskningsaktivitet eller lign.

Besvarelse:

Den højt specialiserede funktion er beregnet ud fra, at der oprettes en funktion både øst og vest for Storebælt, og den aktuelle ansøgning er for centret vest for Storebælt.